

YAPAY ZEKA ARAÇLARININ MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINA VE ADAYLARINA ETKİLERİ

Eda Çevik

Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Türkiye
e-mail: eda.cevik@deu.edu.tr

Özet

Muhasebe, tarihsel olarak teknolojik ve toplumsal değişimlere uyum sağlamış bir alandır. Geçmişte ticari işlemlerin kaydedilmesiyle başlayan bu alan, günümüzde yapay zeka (YZ) gibi teknolojilerle yeni bir boyut kazanmıştır. YZ, muhasebe süreçlerini otomatikleştirirken, muhasebecilerin daha stratejik ve analitik görevler üstlenmesini gerektirmektedir. Ancak sadece teknik becerilerin geliştirilmesiyle değil, etik sorumluluklar ve toplumsal etkiler konusunda farkındalık kazandırılmasıyla da şekillendirilmelidir. YZ'nin karar alma süreçlerine etkisi, profesyonellerin etik standartlara uygun şekilde hareket etmelerini zorunlu kılmaktadır. Eğitim kurumları, YZ ile muhasebe eğitime, stratejik düşünme ve etik karar verme gibi beceriler kazandıracak uygulamalı eğitim modelleri sunmalıdır. Bu sayede, gelecekteki muhasebe profesyonelleri, YZ araçlarını etkili ve sorumlu bir şekilde kullanmaya hazırlanacaktır.

Anahtar kelimeler: Yapay zeka, Muhasebe Eğitimi

Abstract

Accounting has historically adapted to technological and societal changes. What began with the need to record commercial transactions has evolved into a field that now incorporates technologies like artificial intelligence (AI). AI automates accounting processes, requiring accountants to take on more strategic and analytical roles. However, this transformation should not only focus on developing technical skills but also on raising awareness of ethical responsibilities and societal impacts. The influence of AI on decision-making processes necessitates that professionals act in accordance with ethical standards. Educational institutions should offer practical training models that equip students with skills like strategic thinking and ethical decision-making, integrating AI into accounting education. This will ensure that future accounting professionals are prepared to use AI tools effectively and responsibly.

Keywords: Artificial Intelligence, Accounting Education

Citation/Atf: ÇEVİK, E. (2024). 2023 YAPAY ZEKA ARAÇLARININ MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINA VE ADAYLARINA ETKİLERİ. İZMİR SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER DAYANIŞMA DERGİSİ. 7(3): 503-506.

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:

Eda Çevik

E-mail: eda.cevik@deu.edu.tr

Bu çalışma, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Giriş

Muhasebe, toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişimlere paralel olarak sürekli evrim geçiren bir disiplin olarak, geçmişten günümüze birçok metodoloji ve teorik çerçeveyle şekillenmiştir. Antik uygarlıklardan itibaren ticari işlemlerin kaydedilmesi ihtiyacıyla başlayan muhasebe uygulamaları, günümüzde yapay zeka (YZ) gibi ileri teknolojilerin entegrasyonu ile yeni bir boyut kazanmıştır. Muhasebenin temelleri, özellikle çifte kayıt yöntemiyle sistematik bir yapıya kavuşmuş (Kızıl, 2023) ve bu yöntem muhasebe pratiğinin dönüşümünde kilit bir rol oynamıştır. Modern dönemde ise yapay zeka araçlarının muhasebeye dahil edilmesi, bu mesleğin geleneksel uygulamalarını yeniden tanımlama gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Muhasebe tarihi, yalnızca geçmiş uygulamaların incelenmesiyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda güncel sorunlara çözüm üretmek ve gelecekteki uygulamaları şekillendirmek için kritik bir bilgi birikimi sunmaktadır. Akademisyenler, muhasebe tarihinin müfredatlara dahil edilmesinin öğrencilere muhasebenin toplumsal rolü ve çağdaş meseleler bağlamında daha derin bir anlayış kazandıracağını ifade etmektedir (Güvemli & Yalçın, 2023). Özellikle COVID-19 pandemisi gibi küresel olaylar, muhasebe uygulamalarında geçmiş deneyimlerin ve tarihsel perspektifin önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir (Bensadon vd., 2022). Bu bağlamda, YZ teknolojilerinin hızla gelişmesi, muhasebe eğitiminde ve uygulamalarında yenilikçi yaklaşımlara kapı aralamaktadır.

YZ araçlarının muhasebe mesleğine etkisi, sadece operasyonel süreçlerin hızlanması ve verimliliğin artmasıyla sınırlı değildir. Aynı zamanda, muhasebe meslek mensuplarının rollerini yeniden tanımlama ve adayların meslek için gerekli becerileri edinme süreçlerini de etkilemektedir. Muhasebe tarihine dair metodolojik yaklaşımların çeşitlenmesi (Edwards, 2024), bu teknolojik dönüşümün tarihsel bir bağlamda ele alınmasını sağlayarak, muhasebenin hem geleneksel hem de çağdaş yönlerini anlamada bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Bu nedenle, YZ araçlarının etkilerini değerlendirirken, muhasebenin tarihsel kökleri ile teknolojinin getirdiği dönüşüm arasında dengeli bir yaklaşım geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu derlemede hem profesyonellere hem de adaylara nasıl bir muhasebe eğitimi verilme-

si gerektiği literatürden verilen bilgilerle tartışılmıştır. Sonuç bölümünde bir YZ eğitiminin hazırlanmasında temel teknoloji okuryazarlığı, sürdürülebilirlik, etik, veri analizi ve karar verme alanlarının temel alınacak odak noktaları olarak önerilmiştir.

Muhasebe Süreçlerinin Dönüşümü ve Yapay Zeka Teknolojilerinin Rolü

Muhasebe süreçleri, tarihsel olarak manuel veri girişi, defter tutma ve kâğıt bazlı raporlama gibi zaman alıcı ve hata riski yüksek işlemlerle tanımlanmıştır (Stein Smith, 2018). Bu geleneksel yöntemler, muhasebe meslek mensuplarının yoğun emek harcamasına ve süreçlerin verimsizleşmesine neden olmuştur. Ancak, bilgisayarlı muhasebenin ilk adımları, 1954 yılında General Electric'in elektronik bilgisayarları çalışan maaşlarını hesaplamak için kullanmasıyla atılmıştır ve o zamandan bu yana muhasebe sistemleri önemli dönüşümler geçirmiştir (Liu, 2020). Bu dönüşüm, muhasebe uygulamalarını daha hızlı, güvenilir ve erişilebilir hale getirmiştir.

Yapay zeka (YZ) ve otomasyon teknolojilerinin entegrasyonu, geleneksel muhasebe süreçlerinde devrim yaratmıştır. YZ, manuel işlemleri azaltarak veri girişi ve mutabakat gibi tekrarlayan görevleri otomatikleştirir, insan hatasını en aza indirir ve karar verme süreçlerini iyileştirir (Beryl Odonkor vd., 2024; Oviya vd., 2024). Robotik süreç otomasyonu (RPA) ve makine öğrenimi algoritmaları, gerçek zamanlı veri analizi sağlayarak finansal risk yönetimini güçlendirmekte ve stratejik planlamada daha doğru öngörüler sunmaktadır (Hryhoriv vd., 2024). Bu gelişmeler, muhasebe meslek mensuplarının rollerini de dönüştürerek, onları veri analisti ve stratejik danışman rollerine daha yakın hale getirmiştir.

Ancak, geleneksel muhasebe bilgilerinin tamamen geçerliliğini yitirdiğini söylemek için henüz erken olduğu belirtilmektedir. Muhasebe standartları geliştiren kuruluşlar, muhasebe bilgilerinin güvenilir ve doğru olmasını sağlamak için çalışmalarına devam etmektedir (Appiah & Acheampong, 2019). Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) 2018 Konsept Çerçevesi, finansal raporlarda "önemlilik" ve "gerçek sunum" kavramlarını temel nitelikler olarak belirlemiştir. Bu çerçevede, muhasebe bilgileri, kullanıcıların karar alma süreçlerinde değer yaratmaya devam etmektedir. Dolayısıyla, YZ teknolojilerinin getirdiği yenilikler ile geleneksel muhasebe ilkelerinin entegrasyonu, meslek

mensupları ve adayları için kritik bir öneme sahiptir. Aktif çalışan meslek mensuplarının günü yakalaması için eğitim programları düzenlenmesi önerilirken, henüz lisans ve önlisans eğitimde olan aday meslek mensuplarının eğitim programlarına yapay zeka teknolojilerinin eklenmesi tavsiye edilmektedir.

Muhasebe Eğitimi ve Yapay Zeka

YZ teknolojilerinin muhasebe eğitimine entegrasyonu, muhasebe mesleğinin geleceğini şekillendirmekte ve eğitim kurumları için yeni fırsatlar ve zorluklar doğurmaktadır. Geleneksel muhasebe eğitiminin kağıt tabanlı süreçlerden dijital sistemlere geçişi, teknolojik gelişmelere hızla uyum sağlama ihtiyacını vurgulamaktadır (Ali vd., 2023). Bu dönüşüm, muhasebe müfredatlarının YZ, veri analitiği ve makine öğrenimi gibi konuları içerecek şekilde yeniden yapılandırılmasını gerektirir. Ayrıca, etik sorumluluklar ve YZ'nin muhasebe üzerindeki etkileri gibi unsurlar da müfredatın ayrılmaz bir parçası olmalıdır (Brabete vd., 2024)

YZ'nin muhasebe eğitiminde kullanımında, yalnızca teknik becerilerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sosyal ve eleştirel perspektiflerin de dikkate alınmasını zorunlu hale getirmektedir. Üniversitelerin, geleneksel teknik odakların ötesine geçerek, muhasebe eğitimine geniş bir bakış açısı kazandırmaları önerilmektedir (Ballantine vd., 2024). Bu sayede, öğrenciler teknolojiyi eleştirel bir şekilde değerlendirme ve etik kararlar alma gibi beceriler kazanarak, daha donanımlı profesyoneller haline gelebilirler.

Eğitimde YZ kullanımı, öğrencilerin becerilerini de dönüştürmektedir. Muhasebe öğrencilerinin eleştirel düşünme, iletişim ve yenilikçilik gibi yetkinlikler kazanması, YZ tarafından otomatikleştirilen rutin görevler nedeniyle daha da önemli hale gelmiştir. YZ araçlarının, muhasebe süreçlerini hızlandırarak hata oranlarını azaltması, muhasebecilerin stratejik ve analitik görevlere odaklanmalarına olanak tanır. Dolayısıyla, teknik bilginin yanı sıra, karmaşık finansal analizler yapabilme yeteneği de ön plana çıkmaktadır (Saad, 2024).

YZ tabanlı yenilikçi eğitim modelleri, muhasebe eğitimini daha etkileşimli ve kişiselleştirilmiş hale getirme potansiyeline sahiptir. Yapay zeka tarafından oluşturulan içerikler (AIGC), öğrenci katılımını artırarak öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilir. Deloitte gibi kuruluşların ger-

çekleştirdiği örnek olay çalışmaları, AIGC'nin dinamik ve uygulamalı öğrenme ortamları oluşturmadaki başarısını göstermektedir (Wei & Qi, 2024). Bu yöntemler, öğrencilerin teorik bilgilerini pratikle birleştirmelerine ve muhasebenin gerçek dünyadaki uygulamalarını daha iyi kavramalarına yardımcı olabilir.

Ancak, YZ'nin muhasebe eğitimine entegrasyonu bazı endişeleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle akademik dürüstlüğün korunması ve teknolojinin aşırı kullanımı gibi konular, dikkatle ele alınması gereken alanlardır (Ali vd., 2023). Teknoloji ve insan faktörü arasında denge sağlamak, muhasebe eğitiminin geleceği açısından kritik bir öneme sahiptir. Eğitim kurumlarının, YZ'nin sağladığı avantajları en iyi şekilde kullanırken, muhasebenin temel ilkelerini ve insan unsurunu ihmal etmemeleri gerekmektedir.

Sonuç

YZ teknolojileri, muhasebe süreçlerini otomatikleştirerek operasyonel verimliliği önemli ölçüde artırmaktadır. Ancak bu otomasyon, muhasebecilerin yalnızca rutin görevlerden değil, aynı zamanda stratejik düşünme ve problem çözme gibi yüksek katma değerli roller üstlenmelerini gerektirmektedir (Ali vd., 2023). Bu dönüşüm, muhasebe profesyonellerinin YZ'nin sunduğu verileri doğru analiz etmelerini ve etik kararlar almalarını zorunlu kılar. Ayrıca, YZ araçlarının muhasebe karar alma süreçlerine olan etkilerinin eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi, meslek etiği ve sorumluluğu açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, muhasebe eğitiminin, YZ'nin potansiyel faydalarını ve risklerini dengeleyen bir yapı sunması gerekmektedir. Ayrıca, etik ve sürdürülebilirlik odaklı eğitim, YZ tabanlı kararların potansiyel sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerini değerlendirme becerisi kazandırarak muhasebecilerin daha sorumlu ve bilinçli hareket etmelerini sağlar (Wei & Qi, 2024).

YZ eğitimi, muhasebe öğrencileri ve profesyonelleri için teori ile pratiği birleştiren bir modelle sunulmalıdır. Eğitim programları; vaka analizleri, simülasyonlar ve uygulamalı projeler aracılığıyla öğrencilerin gerçek dünya YZ uygulamaları ile tanışmalarını sağlamalıdır. Aynı zamanda, stratejik karar verme becerilerini geliştirmeye yönelik senaryolar üzerinde çalışmak, meslek mensuplarının değişen rollere uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır (Ali vd., 2023).

Sonuç olarak, yapay YZ muhasebe mesleği üze-

rindeki etkisi, yalnızca operasyonel verimliliği artırmakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda muhasebenin rolünü ve doğasını da köklü bir şekilde yeniden tanımlar. Bu dönüşüm, muhasebe mesleğinin YZ teknolojileriyle uyumlu bir şekilde evrilerek daha etik, sürdürülebilir ve toplumsal faydayı gözetten bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır (Bensadon vd., 2022). Eğitim kurumları ve muhasebe profesyonelleri, YZ'nin sunduğu fırsatları değerlendirirken, etik sorumlulukları göz önünde bulundurarak, sürdürülebilir ve adil bir muhasebe pratiği oluşturmayı amaçlayan bütüncül bir yaklaşım benimsemelidir.

Kaynaklar

- Ali, S. M., Hasan, Z. J., Hamdan, A., & Al-Mekhlaf, M. (2023). Artificial Intelligence (AI) in the Education of Accounting and Auditing Profession. İçinde B. Alareeni, A. Hamdan, R. Khamis, & R. E. Khoury (Ed.), *Digitalisation: Opportunities and Challenges for Business* (C. 621, ss. 656-664). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-26956-1_61
- Appiah, K. O., & Acheampong, O. (2019). Has traditional accounting information lost its relevance? *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 17(3), 554-570. <https://doi.org/10.1108/JFRA-05-2016-0037>
- Ballantine, J., Boyce, G., & Stoner, G. (2024). A critical review of AI in accounting education: Threat and opportunity. *Critical Perspectives on Accounting*, 99, 102711. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2024.102711>
- Bensadon, D., Sandu, R., & Zimnovitch, H. (2022). Accounting and work in historical perspective. *Accounting History*, 27(2), 188-193. <https://doi.org/10.1177/10323732221094355>
- Beryl Odonkor, Simon Kaggwa, Prisca Ugomma Uwaoma, Azeez Olanipekun Hassan, & Oluwatoyin Ajoke Farayola. (2024). The impact of AI on accounting practices: A review: Exploring how artificial intelligence is transforming traditional accounting methods and financial reporting. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(1), 172-188. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.21.1.2721>
- Brabete, V., Barbu, C. M., Cîrciumaru, D., Goagără, D., & Berceanu, D. (2024). Redesign of Accounting Education to Meet the Challenges of Artificial Intelligence A Literature Review. *Amfiteatru Economic*, 26(65), 275. <https://doi.org/10.24818/EA/2024/65/275>
- Edwards, J. R. (2024). British traditions and contributions to accounting history research. *Accounting History*, 10323732221147046. <https://doi.org/10.1177/10323732221147046>
- Güvemli, B., & Yalçın, N. (2023). The role of history in accounting education: An evaluation from the perspective of academics. *Accounting Education*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/09639284.2023.2291438>
- Hryhoriv, O., Abramov, A., & Krochak, O. (2024). Modernization of accounting processes in public institutions: Efficiency and transparency. *Economics. Finances. Law*, 4/2024, 63-68. <https://doi.org/10.37634/efp.2024.4.13>
- Kizil, C. (2023). HISTORY OF ACCOUNTING FROM THE ANCIENT CIVILIZATIONS TO THE OTTOMAN EMPIRE AND REPUBLIC OF TURKEY. *EKEV Akademi Dergisi*, 0(93), 82-102. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1166528>
- Liu, Y. (2020). The Influence of Accounting Computerization on Traditional Accounting. *2020 Conference on Social Science and Natural Science*. <https://doi.org/10.38007/Proceedings.0001279>
- Oviya, S., Sharadha, N., Bhuvaneshwari, E., Vijayalakshmi, S., & Sushma, K. (2024). The Impact of Automation and Ai in Revolutionising Traditional Accounting Methods. *Journal of Informatics Education and Research*. <https://doi.org/10.52783/jier.v4i2.1001>
- Saad, A. M. A. (2024). Adapting accountants to the AI revolution: University strategies for skill enhancement, job security and competence in accounting. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*. <https://doi.org/10.1108/HESWBL-10-2023-0295>
- Stein Smith, S. (2018). Digitization and Financial Reporting – How Technology Innovation May Drive the Shift toward Continuous Accounting. *Accounting and Finance Research*, 7(3), 240. <https://doi.org/10.5430/afr.v7n3p240>
- Wei, Q., & Qi, W. (2024). Research on Innovative Teaching Models in Accounting Education Based on Artificial Intelligence Generated Content (AIGC). *Journal of Higher Education Teaching*, 1(2), 83-90. <https://doi.org/10.62517/jhet.202415213>